

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Sžo/39/2013
Identifikačné číslo spisu:	5011201160
Dátum vydania rozhodnutia:	27.06.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Milan Morava
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:5011201160.3

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Milana Moravu a členov senátu JUDr. Jany Baricovej a JUDr. Jarmily Urbancovej, v právnej veci žalobcu Mgr. O. T., bytom v W., W. XX, zastúpeného Mgr. Branislavom Samcom, advokátom so sídlom v Žiline, Sad SNP 8, proti žalovanej Slovenskej advokátskej komore, so sídlom v Bratislave, Kolárska 4, zastúpenej JUDr. Evou Bušovou, advokátkou so sídlom v Bratislave, Tobrucká 6, o preskúmanie rozhodnutia žalovanej z 9. septembra 2011, č. 4397/11, o odvolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 22. apríla 2013, č.k. 20S/438/2011-223, v spojení s opravným uznesením zo 4. júna 2013, č.k. 20S/438/2011-231, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline z 22. apríla 2013, č.k. 20S/438/2011-223, v spojení s opravným uznesením zo 4. júna 2013, č.k. 20S/438/2011-231, m e n í tak, že žalobu z a m i e t a .

Účastníkom právo na náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Rozsudkom z 22. apríla 2013, č.k. 20S/438/2011-223, v spojení s opravným uznesením zo 4. júna 2013, č.k. 20S/438/2011-231 Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) zrušil podľa § 250j ods. 2 písm. c/ Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) napadnuté rozhodnutie a vrátil ho žalobkyni na ďalšie konanie. Napadnutým rozhodnutím žalovaná nezapísala žalobcu do zoznamu advokátskych koncipientov z dôvodu podľa § 62 ods. 1 a § 3 ods. 4 zákona č. 586/2003 Z.z. o advokácii (ďalej len „zákon o advokácii“ alebo „ZoA“), t.j. z dôvodu, že žalobca nespĺňa požiadavku bezúhonnosti.

Krajský súd uzavrel, že napadnuté rozhodnutie nevychádza z riadne zisteného skutkového stavu veci a je vydané predčasne. Poukázal na časový odstup od doby, kedy žalobca spáchal trestný čin zakladajúci pochybnosť o jeho bezúhonnosti podľa § 3 ods. 4 ZoA, vek žalobcu v danom čase (28 rokov), skutočnosť, že v tom čase bol študentom druhého ročníka právnickej fakulty, ako aj to, že zaplatením peňažného trestu, ktorý bol žalobcovi za tento trestný čin uloženým došlo k zahladeniu odsúdenia žalobcu. Mal za to, že časový odstup siedmich rokov od spáchania trestného činu (5. augusta 2004) je

dostatočný na naplnenie výchovného aspektu odsudzujúceho aspektu (§ 34 ods. 1 zákona č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon), respektíve sa mohol jednoznačne prejavíť. Napadnutému rozhodnutiu žalovanej krajský súd vytkol, že sa skutočným výchovným vplyvom odsudzujúceho rozsudku na osobu žalobcu vôbec nezaoberala, pričom je potrebné zistiť, akým spôsobom sa žalobca v spoločnosti osvedčil, respektíve neosvedčil.

Ďalej tiež krajský súd poukázal na všeobecne známu skutočnosť, že žalovaná v zozname advokátskych koncipientov a v zozname advokátov vedie osoby, ktorých bezúhonnosť podľa § 3 ods. 4 zákona o advokácii v podobných prípadoch žalovaná posudzovala inak.

Žalovanej preto krajský súd uložil doplniť skutkový stav o zistenie všetkých dostupných informácií o osobe žalobcu až do rozhodnutia žalovanej tak, aby mohla urobiť komplexné posúdenie osoby žalobcu vo vzťahu k § 3 ods. 4 ZoA.

O trovách konania krajský súd rozhodol podľa § 250k ods. 1 OSP a priznal žalobcovi náhradu vo výške 66 eur titulom zaplateného súdneho poplatku.

Opravným uznesením zo 4. júna 2013, č.k. 20S/438/2011-231 krajský súd opravil záhlavie rozsudku, doplniac ho o údaje o právnom zastúpení žalobkyne JUDr. Evou Bušovou. V ďalšom ponechal rozsudok bezo zmeny.

Proti tomuto rozsudku podala v lehote ustanovenej zákonom (§ 204 ods. 1 OSP, § 246c ods. 1 veta prvá OSP) odvolanie žalovaná a žiadala ho z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci zmeniť a žalobu zamietnuť, alternatívne zrušiť a vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.

Poukázala pritom na odôvodnenie napadnutého rozhodnutia, v ktorom sa jednoznačne, s ohľadom na § 3 ods. 4 ZoA uvádza, že žalobca sa v minulosti dopustil násilného trestného činu, pričom s prihliadnutím na okolnosti, za ktorých bol tento spáchaný, je spochybnené, že bude v budúcnosti čestne a svedomito plniť povinnosti advokáta.

Zdôraznila, že po oboznámení sa s charakterom trestnej činnosti žalobcu mala za preukázateľne spochybnené, že bude čestne a svedomito plniť povinnosti advokátskeho koncipienta, a preto obligatórnu podmienku § 62 ods. 1 písm. c/ ZoA nemohla považovať za splnenú.

V písomnom vyjadrení k odvolaniu žalobkyne označil žalobca rozsudok krajského súdu za vecne správny a žiadal jeho potvrdenie.

Nestotožnil sa s postupom a ani s odôvodnením odvolania žalovanej, a vzhľadom na totožnosť odvolacích argumentov s dôvodmi napadnutého rozhodnutia, zotrval na dôvodoch žaloby.

Spôsob, akým žalovaná uplatňuje § 3 ods. 4 ZoA mal žalobca za rozporný s požiadavkou zaručenia práva na podnikanie a postráda dobrý úmysel zaručiť ústavou garantované základné práva a slobody, ktoré patria do ústavnej výbavy jednotlivca. Výklad § 3 ods. 4 ZoA zaujatý žalobkyňou prekračuje, podľa žalobcu, rámec jeho najširšieho možného jazykového výkladu. Pripustením takéhoto výkladu by sme pripustili narušenie princípu deľby moci, kedy by na žalovanú bola prenesená výlučná právomoc zákonodarcu zákonom obmedziť uplatňovanie základných práv a slobôd (čl. 51 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky; ďalej len „ústava“).

Poukázal na zmenu zákona o advokácii účinnú od 1. januára 2013 práve vo vzťahu k jeho § 3 ods. 4, ktorej účelom bolo spresnenie pojmov „bezúhonnosť“ a „spoľahlivosť“, odvolajúc sa tiež na dôvodovú správu. Na základe zmeny v texte zákona mal za to, že žalovaná nesprávne a protiústavne vykladala a uplatnila citované zákonné ustanovenie v znení účinnom do 31. decembra 2012, keď na jeho vec aplikovala tzv. nulovú toleranciu pri posudzovaní žiadostí o zápis do zoznamu advokátskych koncipientov.

Výjadril tiež nesúhlas s názorom krajského súdu ohľadom toho, že hodnotenie konania žalobcu, za ktoré bol odsúdený, žalovanou vo väzbe na § 3 ods. 4 ZoA bolo vecne správne. Mal za to, že pokiaľ má žalovaná vo vzťahu ku skutku, za ktorý bol rozsudkom súdu právoplatne uznaný za vinného zo spáchania trestného činu, možnosť tento skutok opätovne hodnotiť z hľadiska jeho povahy, je viac než namieste priznať právo žalobcu poukazovať na skutkové okolnosti činu, ktoré by svedčili v jeho prospech z hľadiska naplnenia zákonných požiadaviek zákona o advokácii.

Výklad § 3 ods. 4 ZoA zo strany žalovanej označil za účelový v prospech nulovej tolerancie. Takýto výklad robí právo nepredvídateľným a je v príkrom rozpore s princípmi právneho štátu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP), preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v medziach podaného odvolania (§ 212 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP), odvolanie prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá OSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 156 ods. 1 a ods. 3 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá a § 211 ods. 2 OSP) a dospel k záveru, že odvolaniu žalovanej je namieste vyhovieť.

V správnom súdnictve prejednávajú sudy na základe opravných prostriedkov prípady, v ktorých zákon zveruje súdom rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti neprávoplatným rozhodnutiam správnych orgánov (§ 250l ods. 1 OSP).

Podstatou správneho súdnictva je ochrana práv občanov a právnických osôb, o ktorých sa rozhodovalo v správnom konaní; ide o právny inštitút, ktorý umožňuje, aby sa každá osoba, ktorá sa cíti byť rozhodnutím či postupom orgánu verejnej správy poškodená, dovolala súdu, ako nezávislého orgánu a vyvolala tak konanie, v ktorom správny orgán už nebude mať autoritatívne postavenie, ale bude účastníkom konania s rovnakými právami, ako ten, o koho práva v konaní ide.

Predmetom prieskumu v tomto súdnom konaní je rozhodnutie predsedníctva Slovenskej advokátskej komory z 9. septembra 2011 č. 4397/11 o nezapísaní navrhovateľa do zoznamu advokátskych koncipientov vedeného Slovenskou advokátskou komorou z dôvodu nesplnenia požiadavky § 62 ods. 1 písm. c/ v spojení s § 3 ods. 4 zákona o advokácii.

Ako vyplýva z napadnutého rozhodnutia, skutočnosťou, ktorú žalovaná vyhodnotila ako nezlučiteľnú s požiadavkou § 3 ods. 4 ZoA, je spáchanie trestného činu násilia proti skupine obyvateľov a proti jednotlivcovi podľa § 197a ods. 1 zákona č. 140/1961 Zb. Trestného zákona, za ktorý čin bol právoplatne odsúdený rozsudkom Okresného súdu Žilina zo 17. októbra 2007 (právoplatný 17. októbra 2007).

Tohto trestného činu sa, ako vyplýva z rozsudku Okresného súdu Žilina tak, že 5. augusta 2004 v Žiline - Závodí, v recepcii ubytovne Remy, po predchádzajúcom konflikte priložil na brucho I. P. legálne držanú zbraň - pištoľ zn. Glock, so slovami „Zabijem ťa, vystrelím ti brucho!“, pričom ho päťou pravej ruky najmenej dvakrát udel do tváre, čím uňho vzbudil dôvodnú obavu, že konanie, ktorým sa vyhrožoval, uskutoční.

Podľa § 62 ods. 1 zákona o advokácii komora zapíše do zoznamu advokátskych koncipientov na návrh advokáta, verejnej obchodnej spoločnosti, komanditnej spoločnosti alebo spoločnosti s ručením obmedzeným do 15 dní toho, kto

- a) je plne spôsobilý na právne úkony,
- b) získal vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa v študijnom odbore právo na právnickej fakulte vysokej školy v Slovenskej republike 4) alebo má uznaný doklad o právnickom vzdelaní druhého stupňa vydaný zahraničnou vysokou školou,
- c) je bezúhonný,
- d) je v pracovnom pomere s advokátom, verejnou obchodnou spoločnosťou, komanditnou

spoločnosťou alebo so spoločnosťou s ručením obmedzeným, pričom nie je súčasne v pracovnom pomere alebo obdobnom pracovnoprávnom vzťahu s iným zamestnávateľom s výnimkou pedagogickej, publicistickej, literárnej, vedeckej alebo umeleckej činnosti, ak svojím rozsahom nemôže ohroziť výkon praxe advokátskeho koncipienta a nevykonáva ani činnosť, ktorá je nezlučiteľná s povahou a etickými princípmi výkonu praxe advokátskeho koncipienta.

Podľa § 3 ods. 3 zákona o advokácii sa za bezúhonného na účely tohto zákona nepovažuje ten, kto bol právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin, a ak ide o obzvlášť závažný zločin, trestný čin zneužívania právomoci verejného činiteľa, trestný čin prijímania úplatku, trestný čin podplácania a trestný čin nepriamej korupcie, ani ten, komu bolo odsúdenie za taký trestný čin zahladené alebo na ktorého sa hľadá, ako keby nebol za taký trestný čin odsúdený podľa osobitného predpisu.

Podľa § 3 ods. 4 zákona o advokácii bezúhonný na účely tohto zákona nie je ani ten, u koho je preukázateľne spochybnené, že bude čestne a svedomito plniť povinnosti advokáta.

Podľa § 3 ods. 5 zákona o advokácii sa bezúhonnosť preukazuje odpisom registra trestov nie starším ako tri mesiace.

Povinnosti advokáta vyplývajúce z výkonu povolania sa neobmedzujú len na povinnosti upravené zákonom. S výkonom povolania advokáta sa nerozlučne spája škála etických povinností voči klientom a voči súdom a orgánom, pred ktorými advokát presadzuje záujmy svojho klienta, alebo pred ktorými koná v jeho mene. (Preambula Advokátskeho poriadku)

Hoci Advokátsky poriadok vo svojej preambule hovorí o „advokátoch“, je viac než rozumné a súladné so zákonom o advokácii vzťahovať etické požiadavky aj na advokátskych koncipientov, ako osoby svojou praxou sa pripravujúce na výkon advokácie.

Z citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že požiadavka bezúhonnosti je jednou z podmienok zápisu žiadateľa do zoznamu advokátov vedeného komorou. Tento zápis ho následne oprávňuje pre výkon advokácie v zmysle zákona o advokácii. Bezúhonnosť osoby je posudzovaná na základe jej negatívneho vymedzenia. Vymedzenie bezúhonnosti je rozdelené do dvoch okruhov, či stupňov.

Prvým je právo a povinnosť komory skúmať na základe odpisu z registra trestov, či žiadateľ o zápis do zoznamu advokátov nebol právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin. Ak áno, skúma, či bolo odsúdenie za taký trestný čin zahladené alebo sa na žiadateľa hľadá, ako keby nebol za taký trestný čin odsúdený. Výnimku predstavujú trestné činy vymenované v § 3 ods. 3 zákona o advokácii, kedy komora aj pri zistení, že odsúdenie za taký trestný čin bolo zahladené, resp. sa na žiadateľa hľadá, ako keby nebol za taký trestný čin odsúdený, je povinná zamietnuť žiadosť o zápis do zoznamu advokátov.

Druhý stupeň, ktorým zákon rozširuje negatívne vymedzenie bezúhonnosti, predstavuje požiadavka, že správanie žiadateľa nezakladá pochybnosť, že bude čestne a svedomito plniť povinnosti advokáta. Táto požiadavka ide nad rozsah správania zakladajúceho trestnú zodpovednosť osoby za úmyselný trestný čin. Zahŕňa v sebe teda právo a povinnosť komory brať do úvahy nedbanlivostné trestné činy, priestupky, ale aj ďalšie aspekty správania žiadateľa, ktoré nie sú ani priestupkom, ani trestným činom. V rámci tejto činnosti komora prihliada na všetky okolnosti skutkov, ktoré berie do úvahy, avšak, samozrejme, nie je oprávnená sama urobiť záver o tom, či bol spáchaný trestný čin alebo iný delikt s výnimkou deliktov postihovaných v zmysle zákona o advokácii ako disciplinárne previnenie.

Iným správaním, na základe ktorého sa posudzuje tzv. spoločenská (morálna) bezúhonnosť v zmysle § 3 ods. 4 zákona o advokácii sa rozumie aj povaha trestnej činnosti podľa § 3 ods. 3 zákona o advokácii v prípade, že naň komora s ohľadom na zahľadenie, resp. zákonnú požiadavku hľadiť na žiadateľa, ako keby nebol za taký trestný čin odsúdený, nebude prihliadať. Pod povahou trestnej činnosti sa rozumie napríklad právna kvalifikácia skutku, čas, kedy bol spáchaný, spôsob spáchania, uložený trest atď. Stačí pritom, aby správanie žiadateľa zakladalo pochybnosť o jeho tom, že bude čestne a svedomito plniť

povinnosti advokáta.

Trestný čin, ktorého sa žalobca dopustil, bol zahladený, preto ho ako skutok nemožno posudzovať podľa § 3 ods. 3 ZoA ako trestný čin, ale výlučne v intenciách tzv. spoločenskej bezúhonnosti podľa § 3 ods. 4 ZoA.

Preto žalovaná postupovala správne, keď v rámci zisťovania naplnenia požiadavky bezúhonnosti ďalej skúmala okolnosti trestného činu, odsúdenie za ktorý bolo žalobcovi vykonaním trestu zahladené. Tento postup žalovanej nemožno hodnotiť ako zásah do právomoci orgánov činných v trestnom konaní, nejde o opätovné skúmanie skutku za účelom uloženia trestnoprávnej sankcie, ale o skúmanie osobných predpokladov pre výkon povolania advokáta. Nejde ani, ako uviedol vo svojom vyjadrení k odvolaniu žalobca, o opätovné hodnotenie skutku v rozpore s požiadavkou viazanosti výrokom rozhodnutia súdu v trestnej veci.

Správanie žalobcu, ktoré zadalo príčinu negatívneho rozhodnutia komory o jeho žiadosti o zápis do zoznamu koncipientov, vykazuje taký stupeň závažnosti, že ho nemožno považovať za „študentskú či mladícku ľahkomyselnosť“. Trestný čin násilia proti skupine obyvateľov a proti jednotlivcovi (§ 197a ods. 1 zákona č. 140/1961 Zb.) je v zmysle štruktúry trestného zákona trestným činom hrubo narušujúcim občianske spolužitie, ide o úmyselný trestný čin vykazujúci vysokú spoločenskú nebezpečnosť. Pokiaľ žalovaná toto konanie hodnotila ako nezlučiteľné s výkonom advokácie aj len v pozícii advokátskeho koncipienta, nie je namieste námietka prekročenie zákonom zverenej právomoci, ani námietka extenzívneho výkladu zákonného ustanovenia zakladajúceho obmedzenie výkonu práva na podnikanie garantovaného ústavou (čl. 35 ods. 1, 2 a čl. 51 ústavy, § 62 ZoA).

Vzhľadom na postavenie a rolu advokáta v právnom systéme Slovenskej republiky, t.j. ako profesie, ktorej úlohou je pomáhať uplatňovať ústavné právo fyzických osôb na obhajobu a chrániť ostatné práva a záujmy fyzických osôb a právnických osôb v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, so zákonmi a s inými všeobecne záväznými právnymi predpismi (§ 1 ods. 1 ZoA), sa prísne požiadavky nielen na odbornosť zisťovanú skúškou v zmysle zákona, ale aj požiadavka určitých osobnostných a morálnych vlastností javí ako logická. Zodpovedá tomu i požiadavka preukazovania bezúhonnosti na základe odpisu a nie výpisu z registra trestov, kedy má komora možnosť a povinnosť brať na zreteľ aj zahladené odsúdenia žiadateľa, a to už vo fáze, kedy sa adept na povolanie advokáta uchádza o zápis do zoznamu advokátskych koncipientov.

Žiadateľ o zápis do zoznamu advokátskych koncipientov nesmie vo svojej minulosti vykazovať také správanie, ktoré preukázateľne spochybňuje, že bude čestne a svedomito plniť povinnosti advokátskeho koncipienta, a neskôr advokáta. Táto požiadavka má viesť už študentov právnických fakúlt k správaniu v súlade so zákonmi Slovenskej republiky ako aj so spoločenskými pravidlami morálky. Nesplnenie tejto požiadavky, bez ohľadu na trestnoprávne či administratívnoprávne následky (postih za priestupok, správny delikt), so sebou nesie aj istú spoločenskú sankciu vo forme diskvalifikácie z výkonu povolání vyžadujúcich vyššiu úroveň tzv. spoločenskej bezúhonnosti.

Najvyšší súd zdôrazňuje, že žalobca v čase spáchania tohto trestného činu nebol mladistvým, ani osobou vekom blízkou veku mladistvých, bol študentom práva. Nemožno prihliadnuť ani na jeho tvrdenie, že rozsudok okresného súdu a v ňom uložený peňažný trest akceptoval z osobných dôvodov, aby sa vyhol ďalším problémom s ohľadom na jeho ďalšie štúdium, ako správne skonštatoval aj krajský súd.

Najvyšší súd sa preto nestotožnil so závermi krajského súdu, ktorý napadnuté rozhodnutie žalovanej zrušil a vrátil na ďalšie konanie, preto jeho odvolaním napadnutý rozsudok zmenil a žalobu žalobcu zamietol (§ 250ja ods. 3 OSP).

O trovách konania rozhodol najvyšší súd s poukazom na § 250k OSP tak, že účastníkom právo na ich náhradu nepriznal, pretože žalobca nebol v konaní úspešný a zákon priznanie náhrady trov konania úspešnej žalovanej neumožňuje.

Senát rozhodol pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.